

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Факультет економіки моря

(повна назва підрозділу)

Кафедра економічної політики та безпеки

(повна назва кафедри)

Код РНПД

ЗАТВЕРДЖЕНО

професор з науково-
педагогічної роботи НУК

[Signature] Слободян С.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ЕКОНОМІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ
ECONOMIC FORECASTING

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

тип дисципліни обов'язкова
обов'язкова/вибіркова

мова(и) викладання українська
українська/англійська

Миколаїв – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни Економічне прогнозування
(зазначається повна назва навчальної дисципліни)

є однією із вибірових дисциплін для підготовки фахівців на третьому (освітньо-науковому) рівні.

«24» січня 2023 року. – 14 с.

Розробник(и): Єфімова Г.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної політики та безпеки

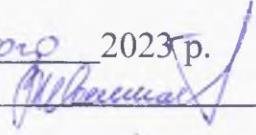
Проект робочої програми навчальної дисципліни «*ЕКОНОМІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ*» розглянуто на засіданні кафедри економічної політики та безпеки

Протокол № 5 від «24» січня 2023 р.

Завідувач кафедри д.е.н., проф. Єфімова Г.В.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «*ЕКОНОМІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ*» розглянуто Навчально-методичною комісією факультету економіки моря

Протокол № 6 від «01» лютого 2023 р.

Голова к.е.н., доцент Івата В.В.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «*ЕКОНОМІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ*» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу к.т.н., проф. НУК Лабарткава А.В.

Робоча програма навчальної дисципліни «*ЕКОНОМІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ*» затверджена Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 1 від «22» лютого 2023 р.

Голова НМР НУК д.т.н., проф. Трушляков Є.І.

© НУК, 2023

© Єфімова Г.В., 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	6
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	6
4. Очікувані результати навчання	6
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування.....	9
7. Форми поточного та підсумкового контролю	10
8. Критерії оцінювання результатів навчання	12
9. Засоби навчання	13
10. Рекомендовані джерела інформації	13

ВСТУП

Анотація

Сучасний світ живе нині в умовах безперервних і швидких змін, адаптація до яких потребує прийняття оперативних і ефективних рішень, постійного корегування того, що зроблено і як це робиться. Однак реагувати тільки на проблеми, що виникають, означає постійно запізнюватись. Ось чому розробка прогнозів і складання на їх підставі планів в умовах ринкової економіки, яка характеризується постійними і динамічними змінами, є незмінною умовою виживання будь-якої фірми.

Курс направлено на опанування аспірантами знань методології та методики розробки надійних і ефективних прогнозів з використанням сучасного інструментарію прогнозування і опанування принципами його умілого застосування. Результати прогнозування служать насамперед інформаційним і рекомендаційним матеріалом для складання планів.

Ключові слова: прогноз, методи прогнозування, регіон, соціально-економічний розвиток.

Abstract

The modern world now lives in conditions of continuous and rapid changes, adaptation to which requires prompt and effective decisions, constant adjustment of what is done and how it is done. However, reacting only to problems that arise means constantly being late. That is why the development of forecasts and drawing up plans based on them in the conditions of the market economy, which is characterized by constant and dynamic changes, is an invariable condition for the survival of any firm.

The course is aimed at postgraduate students mastering the methodology and methods of developing reliable and effective forecasts using modern forecasting tools and mastering the principles of its skillful application. The forecasting results serve primarily as information and recommendation material for drawing up plans.

Key words: forecast, methods of forecasting, region, socio-economic development.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітньо-наукова програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Галузь знань <i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	
Електронний адрес РПНД на сайті Університету ____	Спеціальність <i>051 Економіка</i> <i>(код та найменування)</i> Освітньо-наукова програма (PhD) <i>Економіка</i> <i>(найменування)</i>	Семестр	
		1-й	
		Лекцій	
		15 год.	
Практичні			
15 год.			
Загальна кількість годин – 180		Освітній рівень: третій (освітньо-науковий)	Самостійна робота
			150 год.
Вид контролю: залік			
Форма контролю: комбінована			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «*ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА*» є формування у аспірантів таких компетентностей:

- СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.
- СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.
- СК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проєкти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є дисципліни: відсутні

(за винятком навчальних дисциплін 1 курсу 1 семестру)

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у аспірантів таких результатів навчання:

- РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.
- РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.
- РН05. Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.
- РН07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з

- дотриманням норм академічної етики та доброчесності.
- РН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

Тема 1. Теоретичні основи сутності прогнозування. Методологія. [1] ст. 2, 3, 12, 22, 24, 42, 43, 52, 175, 176.

Тема 2. Прогнозування і планування діяльності підприємств [1] розд. II, [2] гл. 7, 8, [3], [4], стор. 262-282, [5].

Тема 3. Фінансове прогнозування [2] ст. 151-160, 181-188, 202, 203, 215, 218, 222-234, 532, 633, 634, 827, 837, 936, 1000, 1046, гл. 53, 54, 61.

Тема 4. Прогнозування узагальнюючих показників ефективності діяльності соціально-економічних систем [1] ст. 55, 173-178, гл. 22, 25, [2] ст. 11, 23, гл. 47-51, 82.

Тема 5. Прогнозування та планування економічних процесів [1] ст. 258-376.

Тема 6. Макроекономічне прогнозування [2], [6], [7].

Тема 7. Прогнозування регіонального розвитку: сутність, форми, методи [10].

Тема 8. Прогнозування бізнес-процесів [9].

Тема 9. Зарубіжний досвід прогнозування розвитку економіки. [9].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лек	пр	с.р.
1	2	3	4	5
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ				
Тема 1. Теоретичні основи сутності прогнозування. Методологія	20	1	1	18
Тема 2. Прогнозування і планування діяльності підприємств	20	2	2	16
Тема 3. Фінансове прогнозування	20	2	2	16
Тема 4. Прогнозування узагальнюючих	20	1	1	18

показників ефективності діяльності соціально-економічних систем				
Тема 5. Прогнозування та планування економічних процесів	20	1	1	18
Тема 6. Макроекономічне прогнозування	20	2	2	16
Тема 7. Прогнозування регіонального розвитку: сутність, форми, методи	20	2	2	16
Тема 8. Прогнозування бізнес-процесів	20	2	2	16
Тема 9. Зарубіжний досвід прогнозування розвитку економіки	20	2	2	16
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>180</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>150</i>
<i>Усього годин</i>	<i>180</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>150</i>
<i>Разом за курсом</i>	<i>180</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>150</i>

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)
1	Тема 1. Теоретичні основи сутності прогнозування. Методологія	1
2	Тема 2. Прогнозування і планування діяльності підприємств	2
3	Тема 3. Фінансове прогнозування	2
4	Тема 4. Прогнозування узагальнюючих показників ефективності діяльності соціально-економічних систем	1
5	Тема 5. Прогнозування та планування економічних процесів	1
6	Тема 6. Макроекономічне прогнозування	2
7	Тема 7. Прогнозування регіонального розвитку: сутність, форми, методи	2
8	Тема 8. Прогнозування бізнес-процесів	2
9	Тема 9. Зарубіжний досвід прогнозування розвитку економіки	2
	<i>Разом</i>	<i>15</i>

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – ***1 година на 1 лекцію;***
- підготовка до практичних занять – ***2 години на 1 заняття;***
- написання аналітичних звітів (обсяг однієї роботи до 10 аркушів А4) – ***15 годин на 1 роботу;***
- підготовка до контрольних заходів – ***30 годин на 1 захід.***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин (денна форма)
Модуль 1		
	Підготовка до лекцій	15
	Підготовка до практичних занять: вивчення тем курсу за списком літератури для виконання тестів та кейсів	30
	Написання аналітичних звітів	105
	Підготовка до заліку	30
...	Разом	180

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання:

для всіх видів занять:

- робота з літературою;
- опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольної-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;
- пояснення – словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;
- дискусія – обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;
- диспут – цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій;
- демонстрування – наочно-чуттєве ознайомлення аспірантів з явищами, процесами, об'єктами в їх природному вигляді;

для лекційних занять:

- лекція – усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;
- бесіда – питально-відповідний метод, завдання якого – спонукати аспірантів до актуалізації відомих і засвоєння нових знань шляхом самостійних роздумів, висновків і узагальнень;
- ілюстрування – показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символічному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

для практичних занять:

- практична робота – метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків;

методи контролю і самоконтролю:

- фронтальне опитування;
- контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод – повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;
- проблемного викладу – постановка викладачем перед заспірантами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей;
- частково-пошуковий – метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання;
- дослідницький – творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

1. На практичних заняттях – тести, кейси, аналітичні звіти.
2. За весь курс – залік.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення аспіранта оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного заліку. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках аспірант може набрати від 60 до 80 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного заліку в загальній системі оцінок – **20 балів**. Право здавати заключний залік дається аспіранту, який з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок набирає не менше **60 балів**. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки заліку.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки аспірантів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
Тести	
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
3,75	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
2,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
1,25	Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Аспірант не дає відповіді.
<i>Максимальна оцінка аспіранта за даний компонент програми: Модуль 1: тести – 10 балів (2 тести по 5 балів)</i>	

Кількість балів	Критерії оцінювання
Кейси	
10	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
7,5	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
5	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
2,5	Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Аспірант не дає відповіді.
<i>Максимальна оцінка аспіранта за даний компонент програми: Модуль 1: кейси – 20 балів (2 роботи по 10 балів)</i>	

Кількість балів	Критерії оцінювання
1	2
Аналітичні звіти	
10	Звіт підготовлений у встановлений термін. Виконаний самостійно, чітко сформульовані цілі, завдання та гіпотеза досліджень. У висновках проведена коректна інтерпретація результатів дослідження.

1	2
7,5	Звіт підготовлений у встановлений термін. Аспірант виконує звіт, іноді після консультації викладача; описує спостереження; в цілому правильно складає звіт та робить висновки.
5	Звіт підготовлений з порушенням встановлених термінів. Аспірант виконує звіт, іноді після консультації викладача; описує спостереження; складає звіт, що містить неточності у висновках та помилки.
2,5	Звіт підготовлений з порушенням встановлених термінів. Аспірант виконує звіт під керівництвом викладача; складений звіт містить неточності у висновках та помилки.
0	Звіт не підготовлений.
Максимальна оцінка аспіранта за даний компонент програми: Модуль 1: аналітичні звіти – 50 балів (5 звітів по 10 балів)	

Заключний залік у формі тестування

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	20	18	16	14	12	10	8	6	4	2
Максимальна оцінка аспіранта за даний компонент програми: Модуль 1: 20 балів за залік (1 тест по 20 балів)										

Форма контролю	Максимальна кількість балів (денна форма)
Виконання тестів	2x5 балів = 10 балів
Опрацювання кейсів	2x10 балів = 20 балів
Підготовка аналітичних звітів	5x10 балів = 50 балів
Залік	20 балів
Всього	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Елемент програми		Денне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Аналітичний звіт	10
	T2	Тест	5
	T3	Аналітичний звіт	10
	T4	Аналітичний звіт	10
	T5	Тест	5
	T6	Кейс	10
	T7	Кейс	10
	T8	Аналітичний звіт	10
	T9	Аналітичний звіт	10
Підсумковий контроль		Залік	20
Сума балів			100

9. Засоби навчання

- мультимедіа-, проекційна апаратура (проектори, екрани тощо);
- комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі;
- законодавчі та нормативно-правові акти;
- бібліотечні фонди (навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова література тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» // Уряд. кур'єр. 2000. 3 берез.
2. Касьяненко В.О., Старченко Л.В. Моделювання та прогнозування економічних процесів. Конспект лекцій: Навч. посібник. Суми: ВТД "Університетська книга", 2016. 185 с..
3. Кудлак В.Я. Фінансове планування та прогнозування. Курс лекцій. Тернопіль:ТНТУ, 2016. 94 с
4. Білоусова О. С. Взаємодія держави та підприємств у фінансовому забезпеченні економічного розвитку : [монографія]. Київ : ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України", 2017. 339 с.
5. Тарасюк М. Бюджетне планування в Україні. Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. 2018. № 2. С. 19-31.
6. Закон України «Про державні цільові програми» // Уряд. кур'єр. 2004. 21 квіт.
7. Кудлак В.Я. Фінансове планування та прогнозування : курс лекцій. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2016. 94 с.
8. Грабовецький Б. Є. Економічне прогнозування і планування: Навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2003. 188 с.
9. Методичні рекомендації щодо визначення потреби у фахівцях з повною вищою освітою / Уклад. НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці та НАН України. К.: Соцінформ, 2004. 45 с.
10. Основні показники, що використовуються при розробці прогнозу економічного і соціального розвитку України (суть, взаємозв'язки, методи розрахунку). К.: Вид-во НДЕІ Мінекономіки України, 1996. 91 с.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Бібліотека імені В. Вернадського: www.nbuv.gov.ua
2. Державна регуляторна служба України: <http://www.drs.gov.ua>
3. Верховна Рада України: www.rada.gov.ua
4. Інститут економіки і прогнозування НАН України: www.ief.org.ua
5. Урядовий портал: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Міжнародний центр перспективних досліджень: www.icps.kiev.ua
7. Міністерство економіки України: www.me.gov.ua

8. Міністерство фінансів України: www.minfin.gov.ua
10. Національний банк України: www.bank.gov.ua
11. Міністерство юстиції України: <http://www.minjust.gov.ua>